

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, judecător: O. Ionașcu
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, judecători: L. Bulgac, Gr. Dașchevici, A. Panov

ÎNCHEIERE

26 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de
Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului declarat de Iurie Bivol, reprezentat de avocatul Nicolae Daniliuc,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Iurie Bivol către Guvernul Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat prin erorile săvârșite în procesul penal de către procuratura și instanțele de judecată și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Iurie Bivol și menținută hotărârea din 29 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, prin care acțiunea a fost respinsă,

c o n s t a t ă:

La 11.04.2018, Iurie Bivol a depus cerere de chemare în judecată împotriva Guvernului Republicii Moldova, Procuraturii Generale a Republicii Moldova, Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat prin erorile săvârșite în procesul penal de către procuratura și instanțele de judecată, și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată, a indicat că, la 15 mai 2017, s-a adresat Procurorului raionului Ialoveni, în interesele lui Iurie Bivol, cu o plângere penală, în care a solicitat începerea urmăririi penale pe un caz concret în baza art. 193 Cod penal al RM, tulburare de posesie și în baza art. 352 alin. (3) Cod penal al RM, samavolnicia.

La 19 iunie 2017, procurorul în Procuratura Ialoveni, Valeriu Dermenji a dispus, prin ordonanță, de a refuza în pornirea urmăririi penale pe cazul dat. Iar, la 16 octombrie 2017, în temeiul art. 299/1 Cod de procedură penală a RM, a contestat

ordonanța din 19 iunie 2017, procurorului ierarhic superior. Ca rezultat, la 06 noiembrie 2017, adjunctul procurorului Ialoveni, Igor Eșanu, a dispus, prin ordonanță, respingerea plângerii din 16 octombrie 2017.

La 16 noiembrie 2017, a contestat ordonanțele din 19 iunie 2017 și 06 noiembrie 2017 a judecătorului de instrucție al Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, iar prin încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni din 06 februarie 2018, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată plângerea din 16 noiembrie 2017.

Nefiind de acord cu soluția adoptată, la 13 februarie 2018, a contestat cu recurs la Curtea de Apel Chișinău încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni din 06 februarie 2018, care, prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2018, a fost respins ca nefondat.

Consideră că, în acest context, organul de urmărire penală, la caz, procurorii, au încălcat flagrant prevederile art. 19, 254 Cod de procedură penală al RM, or, cauza dată nu a fost cercetată complet, obiectiv și sub toate aspectele pentru stabilirea adevărului. Din ordonanțele nominalizate procurorii în cauză s-au limitat numai la verificarea drepturilor de proprietate asupra terenurilor în cauză, însă reclamantul nici nu a contestat dreptul de proprietate asupra terenurilor în litigiu.

În ordonanțele procurorilor, din speță, s-au făcut afirmații numai de ordin general, însă nimic concret, cazul dat a fost cercetat superficial și nu au fost elucidate toate circumstanțele pentru stabilirea adevărului.

Față de organul de urmărire penală și procurori au fost înaintate patru întrebări, la care până în prezent nu a fost oferit niciun răspuns, astfel încât, nu au fost auziți, fiind ignorați și umiliți de către procurori.

Ședința, la care prin încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni din 06 februarie 2018, a fost respinsă ca neîntemeiată plângerea avocatului Nicolae Daniliuc, în interesele lui Iurie Bivol, privind declararea nulității ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale, emisă de procurorul în Procuratura Ialoveni Valeriu Dermeșni din 19 iunie 2017 și ordonanța procurorului ierarhic superior Igor Eșanu din 06 noiembrie 2017 de respingere a plângerii, nici nu a avut loc. Nicolae Daniliuc, având calitatea de avocat, s-a prezentat la 06 februarie 2018, orele 15:00, în instanța de judecată, însă sala de ședință era încuiată, a bătut în ușă, dar nimeni nu i-a deschis, și asta cu toate că, la 24 ianuarie 2018, au convenit ca la 06 februarie 2018, va fi dată citire materialelor cauzei, dezbaterilor judiciare și replicilor.

Totodată, a indicat, precum că drept motiv de respingere a plângerii a constituit faptul că organul de urmărire penală a întreprins toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, complet și obiectiv a circumstanțelor cauzei, probele administrate de procurori au fost suficiente pentru a ajunge la concluzia de a refuza în pornirea urmăririi penale, iar actele și acțiunile atacate au fost efectuate în strictă corespundere cu legislația în vigoare. Însă procurorii au dispus neînceperea urmăririi penale pe cazul dat din motivul că nu s-a constatat ocuparea unui bun imobil aflat în posesia altuia cu amenințarea aplicării violenței și nu au fost distruse și strămutate semnele de hotar, pe când, în ședință de judecată cu certitudine s-a stabilit

că Constantin Sula a ocupat o parte de teren, care îi aparține lui Iurie Bivol, prin actele care au fost prezentate - măsurările efectuate de firma SRL „Terrainfoplus”.

În ședință de judecată, însăși făptuitorul Constantin Sula a recunoscut că a ocupat abuziv o parte din terenul ce aparține lui Bivol Iurie, explicând că din greșeală, în astfel de circumstanțe consideră că ordonanțele procurorilor din 19 iunie 2017 și 06 noiembrie 2017, nu mai aveau niciun suport legal.

Instanța de fond urma să se expună asupra legalității ordonanțelor date, or, aceasta, în opinia sa, și-a asumat atribuțiile organului de urmărire penală și a procurorilor și a respins plângerea din alte motive, și anume, pe motivul că aceste relații sunt de ordin civil, iar Constantin Sula s-a împăcat cu Iurie Bivol, ceea ce sunt niște invenții ale instanței de fond, apreciind în continuare că acțiunile bănuitului Constantin Sula cad sub incidența art. 193, 352 alin. (3) Cod penal.

Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău a respins ca nefondat recursul declarat de ei, pe motivul că criticele formulate în recurs au format obiect de discuție la judecarea cauzei la judecătorul de instrucție, cărora instanța le-a dat o motivare corespunzătoare, argumentată și pe larg expusă, soluție pe care instanța de recurs și-o însușește pe deplin și a cărei reluare nu se mai impune.

Însă instanța de recurs a examinat cauza superficial, menținând soluția instanței de fond, care nu este clară, în situația în care însăși făptuitorul Constantin Sula recunoaște că a ocupat abuziv o parte din teren ce aparține lui Iurie Bivol.

În susținerea acestei poziții invocă că jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, cauza Souminen v. Finlanda, reiterată în cauza Fomin vs. Moldova, a constatat că, rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a formulat cerințe privitoare la desfășurarea unui proces echitabil, așa cum impune art. 6 paragraful 1 din Convenție. Astfel, Curtea a decis că textul implică obligația anchetei de a proceda la un examen atent al tuturor capetelor de cerere, formulate de reclamant, ale argumentelor și cererilor de probă ale părților, având ca scop de a aprecia pretențiile acestora pentru decizia pe care o va adopta (Van de Hurc c/Pays-Bas din 19.04.1994), că pentru imperativele echității impuse de art. 6 paragraful 1 din Convenție se găsește obligația pentru autoritățile de urmărire penală de a formula un ansamblu al procedurii care să nu se finalizeze numai cu audierea contradictorie a părților.

Conform prevederilor pct. 22 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a RM cu privire la aplicarea de către instanțele internaționale a unor prevederi ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nr. 3 din 09 iunie 2014, în cazul în care instanțele de drept se abțin de a da răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o, posibilitatea de a cunoaște dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins,

acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 paragraful 1 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

În această ordine de idei, conchide că atât organul de urmărire penală și procurorii, cât și instanțele de judecată nu au oferit un răspuns la toate întrebările, formulate de către avocatul Nicolae Daniliuc, în interesele lui Iurie Bivol, prin ce au încălcat art. 1 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale și anume obligația generală a statului de a recunoaște oricărei persoane, aflate sub jurisdicția sa, drepturile și libertățile definite de Convenție.

Prin erorile comise în cauza dată, Moldova a încălcat flagrant prevederile art. 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale și anume, obligația generală a statului de a-i recunoaște oricărei persoane, aflate sub jurisdicția sa, drepturile și libertățile definite de Convenție.

Prevederile art.41 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale îi garantează dreptul la o satisfacție echitabilă din partea statului atunci când îi sunt violate drepturile, garantate de Convenție și protocoalele adiționale.

Republica Moldova, ca parte contractantă, prin instanțele de judecată și organele procuraturii intenționat și vădit i-a violat drepturile reclamantului la un proces echitabil și într-un termen rezonabil, cauzându-i un prejudiciu moral.

O reparație echitabilă a prejudiciului moral, în sensul art. 41 din Convenție, ar constitui suma de 850 000 de lei. În drept, își întemeiază poziția pe prevederile art. 8 al Declarației universale a drepturilor omului, art. art. 1, 6, 41 ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. art. 1, 20, 53 din Constituția RM, art. 11 Cod civil al RM.

Solicită încasarea din bugetul de stat al Republicii Moldova în beneficiul lui Iurie Bivol suma de 850 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, cauzat prin erorile săvârșite în procesul penal de procurori și instanțele de judecată, și suma de 10 000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată pentru asistență juridică.

Prin hotărârea din 29 martie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 26.04.2019, avocatul Nicolae Daniliuc, în interesele apelantului Iurie Bivol, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 29.03.2019, solicitând admiterea cererii de apel, casarea integrală a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri privind admiterea integrală a acțiunii.

Prin decizia din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel, apelul declarat a fost respins și s-a menținut hotărârea primei instanțe.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a indicat că, prima instanță a determinat corect raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii au fost stabilite și elucidate pe deplin, probelor prezentate a dat apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele, iar hotărârea este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

Astfel, instanța de fond just a menționat faptul că Iurie Bivol a beneficiat în mod efectiv de drepturile garantate de art. 20 din Constituția, art.8 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, or, acestuia nu i-a fost îngrădit dreptul accesului la justiție, reclamantul-apelant pe deplin beneficiind de dreptul la judecarea în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care a hotărât pro sau contra încălcării drepturilor și obligațiilor sale pretinse.

Distinct de cele constatate, instanța de apel a relevat că, instanța de fond just a considerat că, în speță, de fapt înaintarea prezentei acțiuni reprezintă dezacordul cu aprecierea făcută de către procurori și instanțele de judecată, care au examinat plângerile/contestațiile înaintate, or, instanța de judecată în cazul din speță nu este investită cu dreptul de a da apreciere legalității actelor emise de către organele de urmărire penală, judecătorul de instrucție și decizia Curții de Apel, actele respective bucurându-se de autoritatea lucrului judecat, or, decizia Curții de Apel Chișinău este irevocabilă și în privința acesteia nu poate fi exercitat un control judiciar prin prisma examinării prezentei acțiuni.

La 09.01.2020, Iurie Bivol, reprezentat de avocatul Nicolae Daniliuc, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel.

În motivarea recursului a indicat că hotărârea primei instanțe și decizia instanței de apel sunt în contradicție cu parag. 1 al art. 6 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, și anume că instanțele, la examinarea cauzei, nu au fost independente și imparțiale.

Astfel, a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârilor instanțelor ierarhic inferioare, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admiterea a acțiunii.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 31 octombrie 2019 și comunicată participanților la proces la 03 decembrie 2019 (f. d. 132), iar recursul a fost declarat la 09 ianuarie 2020. Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul împotriva deciziei din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în termen.

Examinând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu materialele cauzei și prevederile legale, Completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către Iurie Bivol, reprezentat de avocatul Nicolae Daniliuc, neîntemeiat și care urmează a fi declarat inadmisibil, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) al Codului de procedură civilă, cererea de

recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al Codului de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin.(1) lit. f) al Codului de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de Iurie Bivol, reprezentat de avocatul Nicolae Daniliuc, nu pot duce la admisibilitatea recursului, ori acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 al Codului de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

Or, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea amănunțită a motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului înseamnă nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Abordarea recurentului, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestuia cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea recursului ca fiind admisibil.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în

cererea de recurs depusă de către Iurie Bivol, reprezentat de avocatul Nicolae Daniliuc.

Astfel, Completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) ale Codului de procedură civilă, Completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Iurie Bivol, reprezentat de avocatul Nicolae Daniliuc.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru